

медичну реформу, тому можна рівнятися і співставляти досвід і практику інших країн, щоб впровадити нову реформу і тільки ту, що підійде саме нашій країні. Ми вважаємо, що впровадження піде тільки на користь державі і принесе тільки «добрі плоди».

Список використаних джерел:

1. Програма медичних гарантій: впровадження в Україні. URL: http://moz.gov.ua/uploads/0/3798programa_medicnih_garantij_vprovadzenna_v_ukraini.pdf
2. Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII // «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» / ВР України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>
3. Портал Національної електронної системи охорони здоров'я eHealth. URL: <https://portal.ehealth-ukraine.org>

Черба В.М.

кандидат наук з державного управління, доцент;

Кравець Д.В.

студентка,

Університет митної справи та фінансів

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ

Безробіття – це незайнятість у суспільному виробництві працездатного населення, охочого мати роботу, яку воно здатне виконувати, проте пропозиція робочої сили на ринку праці перевищує попит. За визначенням Міжнародної організації праці, безробітні – це особи у віці 15-70 років (як зареєстровані так і не зареєстровані в державній службі зайнятості), які одночасно задовольняють три умови: не мають роботи (прибуткового заняття), шукають роботу або намагаються організувати власну справу, готові приступити до роботи протягом наступних двох тижнів. До цієї категорії належать також особи, що навчаються за направленнями служби зайнятості, знайшли роботу й чекають відповіді або готуються до неї приступити, але на цей момент ще не працюють [1].

Безробіття становить загрозу національному розвитку та безпеці, оскільки може бути головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових

підприємств у життєзабезпеченні країни. Безробіття стає фактором дестабілізації і у тому разі, коли суттєво зростає кількість осіб, які упродовж тривалого часу шукають роботу – люди погано контролюють свою поведінку, знаходяться у відчаї і здатні на будь-які вчинки [2]. За наявності надмірного безробіття в економіці виникають певні втрати, тобто істотні економічні збитки від безробіття, не кажучи вже про соціальні проблеми. У таблиці 1 приведено дані про рівень безробіття у 2013 – 2017 роках.

За даними Держстату України, за останні 17 років найменший рівень безробіття 6,9% було зареєстровано в 2007 і 2008 роках. Останні п'ять років рівень безробіття коливався у межах 9-10%. Держстат сповіщає, що в 2018 р. рівень безробіття в країні поступово знижується і, за підсумками першого кварталу, становив 9,7% проти 9,9% кварталом раніше. Але разом з тим спостерігається і зменшення економічно активного населення. У 2017 р в Україні проживало 17,9 млн осіб економічно активного населення у віці від 15 до 70 років, з них працездатного віку – 17,2 млн осіб, а зайняте населення працездатного віку – 15,5 млн осіб [3].

Таблиця 1

**Рівень безробіття у 2000 р. та з 2013 по 2017 рр.
(кількість населення тис. осіб) [4]**

Рік	Всього населення	Економічно активне населення	Безробітне населення	Рівень безробіття (%)	Зареєстровані безробітні	Рівень безробіття в відсотках до попереднього року
2000	48923,2	21150,7	2630,0	12,4	1178,7	-
2013	45426,2	20478,2	1576,4	7,7	487,6	62
2014	42928,9	19035,2	1847,1	9,7	458,6	82
2015	42760,5	17396,0	1654,0	9,5	461,1	76,6
2016	42584,5	17303,6	1677,5	9,7	407,2	82
2017	42386,4	17193,2	1697,3	9,9	352,5	79,8

*Примітка: з 2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Однак статистика ООН по Україні за 2017 р. показує, що українців у віці від 20 до 59 років, тобто населення працездатного віку, – 25,2 млн осіб. Якщо співставити міжнародні та українські дані, то в Україні працюють 15,5 млн осіб працездатного віку, а могли б

працювати 25,2 млн. Отже, ці «розбіжності» мають декілька пояснень. Серед причин зменшення, звичайно, є природні фактори. Економічно неактивне населення в нашій країні в 2017 р. становить 10,9 млн осіб. 53,6% його складають пенсіонери, 20,7% – учні і студенти денної форми навчання; 22,0% – особи, що перебувають на утриманні; 1,1% – через стан здоров'я та 2,6% – через інші різні причини [4].

Негативні наслідки безробіття торкаються не лише окремих осіб, що втратили роботу, відповідний та стабільний зарібок, можливості суспільного визначення своїх професійних здібностей, але й в цілому суспільства. Зростання безробіття призводить до втрат суспільного продукту у виробництві, створення додаткового навантаження на державний бюджет, оскільки збільшуються обсяги державної допомоги. Зі зростанням безробіття у суспільстві підіймається рівень злочинності та самогубств, безробітні потребують соціальної та психологічної допомоги.

Довготривале безробіття призводить до втрати кваліфікації, професійних та частково соціальних навичок людини. Незважаючи на негативні і важкі наслідки безробіття, можна відзначити й ряд позитивних моментів, пов'язаних із ним. По-перше, на думку більшості економістів, безробіття – найважливіша умова нормального й безперебійного функціонування економіки. Воно, зокрема, забезпечує формування резерву робочої сили. По-друге, забезпечується необхідний виробництву перерозподіл кадрів та їх зосередження в тих видах діяльності, що необхідні споживачам. По-третє, роботодавці мають можливість підібрати висококваліфікованих кваліфікованих спеціалістів. Відбувається стимулювання робітника до систематичного підвищення своїх фахових навичок і вмій. По-четверте, безробітна людина має вільний час і може приділяти його родині, вихованню дітей, одержуючи при цьому допомогу по безробіттю.

Загальні заходи по скороченню безробіття наступні:

1. Працевлаштування безпосередньо на підприємстві шляхом створення нових робочих місць (розширення або створення підрозділів, перекваліфікація на інші спеціальності і т.д.).

2. Організація громадських робіт (благоустрій територій, лісових масивів і міських вулиць, робота на овочевих базах, з прибирання сільськогосподарської продукції).

3. Заохочення приватного підприємництва та стимулювання самозайнятості населення, розвиток малого бізнесу (товариства, кооперативи, фермерські господарства).

4. Перепідготовка і професійна підготовка за дефіцитними спеціальностями і професіями.

5. Використання гнучких форм зайнятості (надомна праця, неповний робочий день, тиждень).

6. Широка інформація населення про можливість працевлаштування, проведення ярмарків вакансій, днів відкритих дверей і т.д.

Безробіття, яким би чином воно не вимірювалося – це завжди трагедія для тих, хто не має роботи і не може одержати законне стабільне джерело існування. Тривала бездіяльність веде до соціальної деградації людини: що має професію – до втрати кваліфікації, що не має її – до пошуку доходів сумнівними, напівкримінальними і кримінальними способами. Відрив від трудового джерела доходу та тривале існування на соціальні допомоги призводить до втрати самоповаги, занепаду моральних устоїв, розпаду родини тощо. Існує прямий зв'язок між ростом самогубств, убивств, крадіжок, психічних захворювань, смертності від серцево-судинних хвороб і високим рівнем безробіття. Нарешті, масове безробіття призводить до значних соціальних і політичних змін, часто у формі дуже гострих соціальних конфліктів.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Методологічних положень щодо класифікації та аналізу економічної активності населення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0012832-11>

2. Ярова Л. Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання / Л.Г. Ярова / Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №. 4. – С. 52-55.

3. Населення за причинами економічної неактивності у 2010-2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/n_pena_rik_u.m

4. Рівень безробіття в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2017>